

REGISSEUR **DARIA BUKVIĆ**
OVER **MELK @ DADELS**

Pats, in your face!

Het was vijf jaar geleden, in een achterzaaltje van De Machinefabriek van het NNT, dat ik haar naam voor het eerst hoorde. Het Jonge Harten Festival had de voorstelling *Who run the world* geprogrammeerd, een bijtende, overrompelende performance van

Stephanie Louwrier. Maar het was niet alleen het charisma van Louwrier dat de voorstelling zo krachtig maakte, het was vooral ook de vaste regiehand die de solo als een mokerslag liet neerdalen. Dat bleek de hand van Daria Bukvić, een pas 24-jarige, twee jaar daarvoor aan de Maastrichtse Toneelschool afgestudeerde regisseur van Bosnische komaf. ►

► Vijf jaar later valt Bukvić niet meer weg te denken uit het Nederlandse theater. Een jaar na *Who run the world* maakte ze *Nobody Home*, dat een ongekende zegetocht maakte langs de theaters. Die autobiografische voorstelling maakte ze samen met drie acteurs die ze op haar toneelopleiding had leren kennen. Alle drie, net als zij, vluchtelingen. De vaak schrijnende verhalen in de voorstelling werden verteld met een opmerkelijk lichte toon. “Dat samen maken kan je niet letterlijk genoeg nemen”, zegt Bukvić nu. “We hadden ons teruggetrokken in een hutje op de hei op Texel. Daar konden we ongestoord werken, weg van alle rumoer, weg van alle waan van de dag. Daar konden we de diepte in, vertrouwen opbouwen. En zo durfden we elkaar alle intieme verhalen te vertellen die uiteindelijk de basis van de voorstelling vormden.”

Datzelfde procedé paste ze toe op *Melk @ Dadels*, de voorstelling waarmee ze nu langs de theaters trekt. Samen met schrijver Tofik Dibi en de actrices (en medeschrijfsters) Soumaya Ahouaoui, Kyra Bououargane, Fadua El Akchaoui en Khadija El Kharraz Alami trok ze vorig jaar naar Marrakesh. Vier tweede generatie Marokkaans-Nederlandse vrouwen en één man, terug naar de roots van hun ouders. Met een Bosnische vrouw als spelleider. Volgens Bukvić kwamen de verhalen daar als vanzelf. “We hadden ons voorgenomen er zonder terughoudendheid in te gaan. Geen taboes, geen beperkingen. Al onze ervaringen als niet-Nederlandse Nederlanders kwamen op tafel. En ja, die waren soms net zo pijnlijk als hilarisch.”

Net als in *Nobody Home* schuurt *Melk @ Dadels* vaak tegen het cabareteske aan. Waarom doe je dat?

“Ik wil dat een voorstelling binnenkomt bij mensen. *Pats, in your face*. En humor is een uitstekend middel om dat effect te bewerkstelligen. Het haalt de druk van de ketel. Want de verhalen zijn soms behoorlijk heftig. Niet voor niets hebben we de voorstelling het motto *You think you know, but you have no idea* meegegeven. Mensen hebben echt geen idee wat er speelt in de Marokkaanse gemeenschap terwijl die toch een groot deel van onze samenleving uitmaakt. In Nederland wonen bijna 400.000 Marokkanen, waarvan al meer dan de helft

van de tweede generatie. Van zo'n grote culturele gemeenschap moeten de verhalen verteld en gehoord worden.”

Is dat jouw missie? Zelden gehoorde verhalen vertellen?

“In zekere zin wel ja. Ik vind wel dat er veel belangrijks niet verteld wordt. Er zijn zoveel blinde vlekken bij theatermakers en het publiek. Ik was verbaasd dat het uitgesproken racistische karakter van *Othello* (haar regie eerder dit jaar bij Het Nationale Theater – LV) in het Nederlandse theater zelden onder de aandacht was gebracht. Dat stuk werd vooral gebracht als een verhaal over liefde en jaloezie. Er wordt nog teveel genegeerd in dit land. En ik vind dat we in een tijd leven die schreeuwt om dit soort verhalen. Vandaar *Nobody Home*, vandaar ook *Melk @ Dadels*.”

Je was 21 toen je afstudeerde aan de regieopleiding. De meeste mensen beginnen er dan pas aan. Hoe wist je zo jong al dat theater, en dan met name regisseren, jouw roeping was?

“Met dank aan het katholieke Limburg. Toen mijn moeder met mij uit Bosnië was gevlucht kwamen we terecht in een azc in Roermond. Mijn rooms-katholieke basisschool stond in een Limburgs dorpje en met onze klas gingen we vaak naar de kerk. Daar is de kiem gelegd voor mijn liefde voor theater. En toen ik in groep 8 mee mocht spelen in een musical wist ik het zeker: ik wil verhalen vertellen waardoor mensen meegesleept worden. Met die overtuiging kon ik me makkelijk de toneelschool in bluffen.”

Een recensent schreef dat het loont om *Melk @ Dadels* met een grotendeels Marokkaans publiek te zien omdat veel van de grappen aan hem voorbij gingen. Hoe moet dat nu als ik straks de voorstelling zie met alleen maar witte Groningers?

“Ik denk ten eerste dat er genoeg Marokkaans-Nederlandse Groningers in het publiek zullen zitten. Dit is een voorstelling die niet alleen een ervaren wit theaterpubliek aanspreekt. En volgens mij valt het reuze mee met die exclusieve verwijzingen naar Marokkaanse gewoontes en gebruiken. We hebben de voorstelling echt gemaakt voor iedereen. Het gaat over hoe Marokkaans-Nederlandse vrouwen hun afkomst ervaren in het Nederland waarin ze zijn opgegroeid. Het is bij uitstek een Nederlands verhaal met Nederlandse humor. Daarnaast gaat *Melk @ Dadels* inderdaad ook in op kwesties die binnen de Marokkaanse gemeenschap

“Een voorstelling met een warm kloppend hart. Die moest worden gemaakt en moet worden gezien.”

“Een scherpe voorstelling die door de zorgvuldige opbouw de vinger op de zere plek weet te leggen.”

THEATERKRANT ★★★★★

spelen maar het is goed dat die verhalen verteld worden door mensen die daar zelf deel van uitmaken, in plaats van de gekleurde blik van de media en politiek.”

De voorstelling is gebaseerd op een kookboek. Krijgen we *tachnift* en *ka'b ghza* na afloop?

“Ha ha. Nee, we hebben ons slechts laten inspireren door de mooie verhalen die de Marokkaanse moeders in dat boek vertellen. Over hun geboorteland, over hun herinneringen aan de eerste jaren in Nederland. Maar waar het kookboek over de eerste generatie Marokkaanse vrouwen in Nederland gaat, vertelt de voorstelling het verhaal van de tweede generatie.”

De volgende voorstelling die je gaat regisseren bij Het Nationale Theater heet *Onze Straat*, een nieuw stuk van Nathan Vecht, dat op 23 april in de Groninger Stadsschouwburg te zien is.

“Daar verheug ik me ontzettend op. *Onze Straat* is gebaseerd op *Our Town* van Thornton Wilder uit 1938 en Nathan Vecht, wat mij betreft de belangrijkste Nederlandse toneelschrijver van dit moment, heeft daar een prachtige hedendaagse interpretatie van gemaakt. Het wordt een hele intieme voorstelling, over gewone mensen die naast elkaar maar ook langs elkaar heen leven in een drukke stad. We volgen die mensen gedurende een lange periode. Het gaat over het dagelijkse leven, over de liefde en de dood. Het is een magisch en ontroerend toneelstuk over *la condition humaine*, dat ik met een schitterende cast van tien acteurs, onder wie Romana Vrede, Stefan de Walle en Tamar van den Dop, mag opvoeren.”

Heb je al plannen voor daarna?

“Jazeker. Nederland zal een poosje niks van me horen. Ik ga namelijk een boek schrijven.” ✕

ROSE stories & Daria Bukvić

Melk & Dadels

› vrijdag 19 oktober, 20.15 uur
Stadsschouwburg